ORĘDOWNIK POWIATU KOŹMIŃSKIEGO

Abonament:
kwartalnie: w ekspedycji . . . . 180.00 mk.
„ na poczcie . . . . 189.00 mk.
numer pojedyńczy . . . . 10.00 mk.

Dział urzędowy ═ nieurzędowy

Koźmin, środa dnia 24-go maja 1922 r.

Ogłoszenia:
wiersz 1-łam. nonp. na str. 6-cio łam. lub miejsce jego 20.00 mk.
wiersz reklamowy nonparelowy na stronie 3-łamowy . 50.00 mk
Dla ogłaszających z poza powiatu 100 % więcej

Nr. 41

Za redakcję: Dział urzędowy: Starostwo; nieurzędowy: E. Kraszewski w Koźminie
Wychodzi 2 razy tyg. Ogłoszenia przyjmuje się do wtorku i piątku godz 9 przedpoł.

Druk: ZAKŁAD GRAFICZNY EDWARDA KRASZEWSKIEGO w KOŹMINIE
Nakład własnej księgarni. Telefon 34. Adres telegraficzny: Orędownik Koźmin

Rok 35

Dział urzędowy

Nr. 234. **Rozporządzenie Ministra Skarbu**
z dnia 13. kwietnia 1922 r.
o przewozie spirytusu i wyrobów spirytusowych.

Na mocy § 1 lit d i § 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14. października 1921. r. w przedmiocie opodatkowania spirytusu i wyrobów wódczanych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 628) zarządza się co następuje:

§ 1. Każda przesyłka spirytusu i wyrobów wódczanych z wytwórni lub handlu hurtowego powinna posiadać świadectwo przewozowe z wymienieniem firmy wysyłającej i firmy odbierającej, miejsca przeznaczenia, liczby tary i ilości litrów przesyłanych wyrobów.

§ 2. Jeden egzemplarz świadectwa przewozowego wysyła się razem z przesyłką, a przy ekspodycji koleją żelazną lub żeglugą dołącza się do listu przewozowego (frachtu,) drugi zaś po sprawdzeniu kontrola skarbowa odsyła za pośrednictwem miejscowego inspektora skarbowego do inspetora w miejscu przeznaczenia przesyłki dla jej sprawdzenia.

§ 3. Na beczkach i skrzyniach przesyłek należy oznaczać firmę wysyłającą i zawartość w litrach lub flaszkach.

§ 4. Przesyłki wypuszczane z wytwórni i składów muszą być przewożone do miejsca przeznaczenia w tem opakowaniu w jakim wyszły z wytwórni i składów; zabrania się sortowania, przepakowania i t. p. zabiegów w czasiu przewozu.

§ 5. Ekspedycjąc wyrobów spirytusowych mogą trudnić się tylko takie firmy ekspedytorskie, które posiadają na to uprawienie od władzy skarbowej II instancji.

Uprawienie takie może być w razie niestosowania się ekspedytora do przepisów skarbowych odebrane przez pomienioną władzę skarbową na czas jakiś lub na zawsze.

§ 6. Wykaz ekspedytorów uprawnionych do przewozu spirytusu i wyrobów spirytusowych ogłasza się w Monitorze Polskim.

§ 7. Ekspedytorzy powinni prowadzić rejestr ekspedjowanych przesyłek spirytusu i wyrobów wódczanych z wymienieniem daty przyjęcia i daty odesłania przesyłki, firmy wysyłałącej, firmy odbierającej z oznaczeniem miejscowości, numeru i daty świadectwa przewozowego, faktury tudzież ilości ekspedjowanych skrzyń lub beczek z ich zawartością w litrach lub flaszkach.

Rejestr ekspedytora podlega kontroli władzy skarbowej.

§ 8. Przesyłki spirytusu i wyrobów wódczanych nie mające świadectwa przewozowego lub też niezgodne z tym świadectwem ulegają zatrzymaniu przez władze skarbowe lub policyjne, które wdrożą odnośnie do pochodzenia i przeznaczenia przesyłek stosowne dochodzenie i prześlą takowe do rozporządzenia miejscowego inspektora skarbowego.

Zatrzymane przesyłki traktować należy jako dowody rzeczowe i powinny być oddane na przechowanie do załatwienia sprawy osobom odpowiedzialnym.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze nabiera mocy obowiązującej z dniem 15 maja 1922 r. na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister Skarbu (—) Michalski.

Powyższe podaję interesowanym do wiadomości i zastosowania się. — L. dz. 323/22. St. —
Koźmin, dnia 19. maja 1922 r.
Starosta. w z. Andrzejczak,

Nr. 235. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1. maja 1922 r. w sprawie zezwolenia na wprowadzenie pracy na 3 zmiany w tartakach.**

Na zasadzie art. 15 i 6 p. d) ustawy z dnia 18. grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 2 poz. 7) rarządza się co następuje:

§ 1. Zezwala się na pracę w tartakach w porze nocnej i utrzymywanie ich w ruchu bez przerwy w ciągu 6 dni tygodnia przez wprowadzenie trzeciej zmiany pracowników.

§ 2. Czas pracy poszczególnych pracowników w myśl przepisów art. 1 i z zachowaniem przepisów art. 10 wymienionej we wstępie ustawy winien wynosić w dni powszednie 8 godzin na dobę, w soboty 6 godzin na dobę, a ich odpoczynek niedzielny winien conajmniej trwać 24 godziny co tydzień.

§ 3. Zezwolenie na wprowadzenie pracy na 3 zmiany w poszczególnych tartakach wydawać będzie inspektor pracy właściwego obwodu po przedstawieniu zaświadczenia organów Ministerstwa Robót Publicznych, że wydanie takiego zezwolenia potrzebne jest ze względu na odbudowę kraju.

§ 4 Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. maja 1922 r. i obowiązuje do dnia 1. sierpnia 1922 r.

Prezydent Ministrów
(—) Antoni Ponikowski
Minister Pracy i Opieki Społecznej
(—) L. Darowski.

Powyższe podaję do publicznej wiadomości. — L. dz 3237/22 St. I. —
Koźmin, dnia 19. maja 1922 r.
Starosta, w zast. Andrzejczak.

Nr. 236. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21. kwietnia 1922 r. w przedmiocie zakazu pędzenia napojów wyskokowych z jęczmienia, owsa i ich przetworów.**

Na podstawie art. 2, 4 i 7 ustawy z dnia 2. lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12. grudnia 1921 r. w przedmiocie zakazu pędzenia napojów wyskokowych z pszenicy, żyta i ich przetworów w kampanji gorzelniczej 1921/22 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104 poz. 753) roszerza się również na jęczmień, owies i ich przetwory.

Zakaz ten nie odnosi się do jęczmienia browarnianego, przeznaczonego wyłącznie do wyrobu piwa, tudzież do jęczmienia, przeznaczonego na wyrób słodu, który dodawać wolno do zacierów gorzelnianych w maksymalnej ilości 3 % w stosunku do płodów zacieranych w gorzelni.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Ministrów
(—) Antoni Ponikowski
Minister Spraw Wewnętrznych
(—) Kamieński
Minister Sprawiedliwości
(—)Sobolewski

Powyższe podaję do publicznej wiadomości. — Nr. dz. 3235/22 St. I. —
Koźmin, dnia 13. maja 1922 r.
Starosta, w zast. Andrzejczak.

Nr. 237. W ślad tut. obwieszczenia z dnia 10. kwietnia 1922 (Orędownik nr. 31 pozycja 184) w sprawie odebrania dowodów osobistych optantom podaję do wiadomości, iż Województwo przedłużyło termin wymiany przez optantów na rzecz Niemiec dowodów osobistych polskich na niemieckie paszporty, względnie wykazy osobiste, ważne równocześnie jako Namiastek Paszportowy (Personalausweis als Passersatz) do dnia 31. maja włącznie. — Nr. dz. 3257/22 St. I. —
Koźmin, dnia 20. maja 1922 r.
Starosta, w zast. Andrzejczak

Nr 238. Powołując się na obwieszczenie moje z dnia 11. listopada 1920 r. (Orędownik nr. 91 poz. 508) zwracam ponownie uwagę na obowiązek donoszenia władzy policyjnej każdego wypadku cholery.

Donosić winni:
a) lekarz leczący,
b) głowa rodziny,
c) pielęgnujący chorego,
d) głowa domu, w którym wypadek wystąpił,
e) oglądacz zwłok.

Niedonoszenie będzie według punktu 1 § 35 ustawy pruskiej z dnia 18. sierpnia 1905 r. dot. zwalczenia chorób zakaźnych grzywną do 1500 mk. wzgl. więzieniem karane. — L. dz. 3160/22 St. I. —
Koźmin, dnia 19. maja 1922 r.
Starosta,
w z. Andrzejczak.

Nr. 200. Wnioski o udzielenie patentów domokrążnych na rok 1922 uwzględnia się tylko od 1. czerwca 1922 r. Później nam przesłane wnioski zostaną **tylko** uwzględnione w nadzwyczajnych wypadkach, o ile są należycie umotywowane. — Nr. dz. 1432/22. S. A 3. —
Poznań, dnia 29. kwietnia 1922 r.
Wojewódzki Sąd Administracyjny W imieniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego Przewodniczący.

Powyższe podaję do publicznej wiadomości. — Nr. dz. 3218/22. St. I. —
Koźmin, dnia 18. maja 1922 r.
Starosta, w zast. Andrzejczak

Nr. 239. Wydzierżawienie drzew owocowych na obwód Koźmiń odbędzie się dnia 29. maja 1922 r. o godz. 11-tej na sali Pana Mroskowiaka w Koźminie.

Na owód Pogorzela dnia 30. maja 1922 r. o godz. 10-tej przedpołudniem w hotelu Pana Przybylskiego w Pogorzeli.

Na obwód Borek dnia 30. maja 1922 r. o godz. 5-tej po południu w hotelu Pana Twardowskiego w Borku. — Nr. dz. 259/22 W. P. —
Koźmin, dnia 15. maja 1922 r.
Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Czarnecki.

Nr. 240. Następujące osoby zamierzają z powiatu tutejszego wyprowadzić się do Niemiec.
1 Paula Hirsch, była hotelistka z Koźmina
2. Bernard Hirsch, kupiec z Koźmina
2. Rozina Stache, wdowa z Koźmina

Osoby i urzędy, mające jakiekolwiek pretensje do powyższych osób, zechcą się w przeciągu 6 dni w tutajszem Starostwie pokój nr. 3 zgłosić.
Koźmin, dnia 22. maja 1922 r.
Starosta
w zast. Andrzejczak

Dział nieurzędowy

Sprawy polskie

O KONSULAT W BYTOMIU.

Warszawa, 19. 5. Do Warszawy przyjechał p. Wysocki charge d'affaires poselsta polskiego w Berlinie w celu odbycia narad nad organizacją generalnego konsulatu Rzeczypospolitej w Bytomiu.

DR. WYBICKI STAROSTĄ KRAJOWYM.

Warszawa, 19. 5. Starostą Krajowym na Pomorzu mianowano byłego ministra Józefa Wybickiego.

EMISJA POZYCZKI PREMJOWEJ WYCZERPANA.

Warszawa, 20. 4. (Pat.) Min. Skarbu podaje do wiadomości, że emisja 4%-ej państwowej pożyczki premjowej została wyczerpana i obligacje wymienionej pożyczki z dniem 27 kwietnia b. r. zostały wprowadzone do obrotu giełdowego na giełdzie warszawskiej. Wobec powyższ. obligacje pożyczki premjowej mogą być obecnie nabywane tylko na giełdzie pienięż., lub w instytucjach handlujących wartościami dopuszczonymi do obrotów i notowań handlowych według kursu giełdowego.

Katastrofa kolejowa

Warszawa, 18. 5. (A. W.) Dziś o 4-tej po południu na stacji Praga—Pelcowizna pociąg miejscowy idący do Zegrza najechał pociąg gospodarczy idący z Jabłonny. Kilka wagonów pociągu miejscowego zostało przewróconych bądź strzaskanych. Ogółem poszkodowanych jest kilkanaście osób. Z tych kilka ciężko. Wypadków śmiertelnych nie było.

Komunikaty

Ustawa o rachubie czasu. Uchwalona przez sejm w dn. 11. b. m. ustawa o rachubie czasu brzmi jak następuje:

Art. 1. Doba zaczyna się legalnie w momencie dołowania słońca średniego w południe 15° na wschód od Greenwich. Godziny doby liczy się: albo od początku do końca doby, albo też od początku do jej połowy, a następnie od połowy do końca doby, odróżniając godziny jednoimienne słowami po północy (ppn) i po południu (ppd).

Art. 2. Legalna rachuba czasu obowiązuje wszystkie władze i urzędy państwowe i samorządowe.

Art. 3. Zegary, znajdujące się w miejscach publicznych, z wyjątkiem zegarów słonecznych, powinny wskazywać czas odpowiednio do art. 1 niniejszej ustawy z rzetelnością, w zrozumieniu art. 10 i 11 Dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 roku (Dz. Pr. z r. 1919, poz. 211), wyznaczoną rozporządzeniem ministra przemysłu i handlu.

Art. 4. Wykonanie ustawy niniejszej powierza się wszystkim ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie od dnia 1 czerwca 1922 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 31 maja tegoż roku zegary należy cofnąć o godzinie 12 w nocy na godzinę 11 ppd., względnie z 24 na 23, godziny te liczyć należy jako 11-a ppd., względnie 23-a.

„Organizacja Komitetu Powiatowego T-wa Pom. Inw. Woj. w Rawiczu“

Dnia 25. b. m. odbyło się w Rawiczu posiedzenie organizacyjne k-tu P. J. P. pod. przewodnictwem b. Starosty Stelmachowskiego i w obecności najwybitniejszych jednostek powiatu w liczbie 40 osób.

Myśl stworzenia Komitetu i rozpoczęcia na szeroką skalę akcji społeczno—ratowniczej na rzecz ofiar wojny przyjęto z iście polskim zapałem, wybrano K-tet z p. Starostą na czele, zorganizowano Wydział Wykonawczy i Sekcje ziemiańską, kupiecką, rzemieślniczą, robotniczą i obywatelską, które wystąpią na przyszłem zebraniu z projektami co do najskuteczniejszego przeprowadzenia kwesty w powiecie.

Zdaniem obecnych na zebraniu, powiat Rawicki jest w stanie zebrać sumę 20—25. miljonów marek, w którym to celu postanowiono przeprowadzić samoopodatkowanie się od każdej morgi ziemi i inne formy składek aby pobudzić do czynu najszorsze warstwy społeczeństwa, powiat bez wyjątku.

Pan Starosta, w którego przemówieniu do zebranych brzmiało głębokie zrozumienie obowiązku społeczeństwa wobec poszkodowanych przez wojnę, zapoczątkował akcję ofiarowaniem 10 000—mk. na cele T-wa. Ofiarodawcy serdeczne „Bóg zapłać“ w imieniu wszystkich ofiar wojny.

Ze świata

Koszty utrzymania w Berlinie. Według „Dz. Berl.„ zostało urzędowo stwierdzone, że minimalne koszty utrzymania w kwietniu 1922 wynosiły dla jednego mężczyzny 440 mk. tygodniowo, dla małżenstwa z dwojgiem dzieci, wraz z mieszkaniem, opałem, światłem i ubraniem 919 mk. tygodniowo. Wobec tego dzienny zarobek winienby wynosi 152 mk. co czyni rocznie 47 700 mk. W obliczeniach tych uwzględniono wzrost cen poszczególnych artykułów.

W stosunku do cen artykułów żywności marka w Berlinie w kwietniu r. b. obniżyła swą wartość na 3—4 fenigów przedwojennych.

Inne obliczenie podaje koszty utrzymania w ten sposób: Gdyby rodzina, składająca się z ojca, matki, syna i córki, mieszkająca w tanim obwodzie Berlina, chciała żyć tak, jak przed wojną, wówczas koszty samego tylko jedzenia wynosiłyby dziennie dla osoby 61,60 mk., całej rodziny zatem 246,40 mk. dziennie, czyli rocznie musiałaby rodzina ta mieć 96 000 mk. dochodu. Do tych kosztów dodać jeszcze należy koszty opału, światła, ubrania, mieszkania, naprawek, książek szkolnych etc., a wreszcie podarki. Razem więc wynosiłby koszty utrzymania rodziny, skromnie żyjącej, rocznie 240 000 marek.

Wiadomości pozamiejscowe

Zboże tanieje. Na giełdzie warszawskiej i poznańskiej daje się zauważyć tendencja do obniżenia cen za zboże. Powodu tendencji zniżkowej należy szukać w dwuch przyczynach: 1 W pokryciu zapotrzebowania Górnego Śląska, tak że eksport zboża na Śląsk został wstrzymanym. 2 Ceny zboża w Niemczech są obecnie niższe niż w Polsce, tak że eksport zagranicę również jest wstrzymanym.

Adresowanie przesyłek do Gdańska. Węzeł kolejowy w. m. Gdańska posiada 8 dworców towarowych, które noszą następujące nazwy: 1) Gdańsk Legetor, 2) Gdańsk Strohdeich, 3) Gdańsk Kaiserhafen, 4) Gdańsk Helm, 5) Gdańsk Oliwaer Tor, 6) Gdańsk Weichsel-Bahnhof, 7) Gdańsk Neufahrwasser Freibezirk, 8) Gdańsk Neufahrwasser Zollinland. Wszelkie więc towary muszą być adresowane do jednego z powyższych dworców, gdyż sama stacja Gdańska bez określenia dworca służy tylko dla ruchu osobowego i bagażowego.

Toruń. (W y k r y t y s k a r b i e c). W dniu 29 kwietnia przeprowadzona rewizja u pewnego, bardzo znanego właściciela domów przy ul. Bydgoskiej dała nieoczekiwany wynik. Znaleziono w Stajni przeszło 1500 litr. likieru zapakowanego w 38 skrzyniach. Pozatem znaleziono ukrytą w piwnicy większą ilość gilz, papieru, tytuniu, fajek, elektr. lamp z przyborami i dalszy wielki zapas towarów nieoclonych, pochodzących z czasów przedwojennych. Wartość tych rzeczy wynosi kilka miljonów marek.

Dalsza ścisła rewizja w piwnicy wykryła skarbiec rozmaitej biżuterji, większą ilość złotych zegarków i kilka funtów monet niemieckich w złocie i srebrzee. Dalsze dochodzenia — jak donosi Słowo Pom.“ — są w toku.

Katowice. Na posiedzeniu katowickiej rady miejskiej w dniu 1. b. m. wprowadzono uroczyście w urzędowanie nowego starszego burmistrza m. Katowic, dra. A. Górniaka. Wybór ten dokonany został przez radę miejską w dniu 6. lutego r. b. ale rząd pruski zatwierdził go dopiero w ostatnim czasie. Formalnego wprowadzenia dra. Górniaka w urzędowanie dokonał przedstawiciel regencji opolskiej, który złożył przytem nowemu burmistrzowemi życzenia owocnej pracy dla miasta. Na tem samem posiedzeniu przewodniczący rady oświadczył, że Koło radzieckie polskie przesłało na jego ręce pismo, oświadczające, że ponieważ dotąd ani magistrat ani rada miejska w Katowicach nie zaprotestowały publicznie przeciw morderstwu, dokonanemu na osobie członka rady miejskiej w Gliwicach, dr. Styczyńskiego, frakcja polska uchwaliła jednogłośnie nie brać udziału w posiedzeniach magistratu i rady miejskiej na przeciąg 14 dni. Przewodniczący oświadczył, że pomimo to przedłożył wydziałowi przygotowawczemu który był zdania, że magistrat i rada miejska nie są właściwem miejscem do takiego protestu. Wydział przygotowawczy zwrócił się tedy do wydziału niemieckiego jako instytucji kompetentnej i wniósł o ogłoszenie natymiastowego protestu. Wydział niemiecki w myśl tego wniosku ogłosił w niedzielnych numerach prasy niemieckiej odezwę, wzywającą do zachowania spokoju. Magistrat i rada miejska w Katowicach stoją na stanowisku, że tego rodzaju morderstwa, jak w Gliwicach, należy potępić jak najsurowiej bez względu na to, na kim morderstwo zostało dokonane, na Niemcu czy Polaku, ponieważ morderstwa podjudzają tylko namiętności narodowe. Mówca wyraża nadzieję, że odezwa wydziału niemieckiego przyczyni się to tego, iż w niemieckiej części Górnego Śląska ustaną dalsze podobne gwałty.

Pierwszy europejski drapacz niebios. Pierwszy w Europie dom wielopiętrowy powstaje w Frankfurcie nad Menem, według projektu budowniczego Fryderyka Voggenberga.

Co prawda, w najwyższem miejscu — bo niewszędzie wysokość jego będzie jednakowa — dosięgnie wysokości 60 metrów i liczyć będzie 15 pięter, co nie można nazwać imponującem wobec kilkodziesięciopiętrowych domów takiego Nowego Jorku, w każdym jednak razie będzie najwyższym domem w Europie.

Szkielet jego powstanie z żelazo-betonu. Szerokie i liczne korytarze i ogromne schody centralne mają zapewniać bezpieczeństwo w razie pożaru. Pozatem kilka dźwigów osobowych obsługiwać będzie wszystkie piętra.

Gmach ten przeznaczony jest na pomieszczenie biur i składów domu handlowego Vogel et Comp.

Zawody a długowieczność. W świeżo wydanem dziele „O postępach medycyny“ (Fortschritte der Medizin), profesor wiedeński, Kinkler, zastanawia się, między innemi, nad wypływem zawodów na długowieczność.

Według togo zestawienia, najdłuższem życiem cieszą się rolnicy i ludzie pracujący umysłowo, a śród nich na pierwszem miejscu stoją filozowie, matematycy i artyści. Dyplomaci również osiągają często wiek sędziwy.

Przy jednostronnej pracy cielesnej wcześnie występują oznaki starości. Mózg pozostaje nierozwinięty, starzeje się i kurczy wcześniej, niż u ludzi pracującyhh umysłowo.

Śród zawodów, wymagających wysokiego wykształcenia specjalnego, najkrócej żyją lekarze.

Śród rzemieślników najdłużej żyją stolarze. Miejsce pośrednie zajmują piekarze, rzeźnicy, mularze, szewcy i krawcy, mniej zdrowe są zawody drukarzy i kamieniarzy.

Ruch w Towarzystwach

W środę, dnia 24. maja br. o godzinie 8-mej wieczorem odbędzie się na sali p. Mroskowiaka w Koźminie zebranie konstytucyjne w celu założenia „Spółki Piekarsko-Rzeźnickiej, Spółdz. z odp. ogran. w Koźminie", która ma mieć na celu przeciwstawienie się wzrastającej drożyźnie.

Ponieważ nasza **„Spółdzielnia Urzędnicza"** z braku dostatecznej ilości członków samodzielnie do założenia takiej „Spółki" przystąpić nie może, upraszam niniejszem, **aby wszyscy członkowie „Spółdzielni Urzędniczej" w Koźminie na zebranie konstytucyjne przybyli i na członków mającej być utworzonej „Spółki" się zapisali.**

Przewodniczący Rady Nadzorczej „Spółdzielni Urzędniczej w Koźminie"
A n d r z e j c z a k, starszy sekretarz powiatowy